

CHƯƠNG I: TỔNG QUAN

1. Cơ sở lý luận

1.1. Vai trò của thư viện trong nhà trường phổ thông

Trong trong mỗi trường phổ thông, thư viện có vai trò vô cùng quan trọng. Thư viện trường học không chỉ là nơi cung cấp tri thức, phát triển tư duy mà còn góp phần không nhỏ hình thành thói quen đọc sách cho học sinh. Theo Thông tư 16/2022/TT-BGDĐT ngày 22/11/2022, quy định tiêu chuẩn thư viện giáo dục mầm non và phổ thông, về hoạt động thư viện trong trường phổ thông, thư viện không chỉ là nơi lưu trữ tài liệu, mà còn là không gian học tập, trải nghiệm, sáng tạo dành cho cả học sinh và giáo viên. Việc tổ chức các hoạt động đọc sách trong thư viện giúp hình thành kỹ năng tự học, tư duy phản biện, năng lực thẩm mỹ và sự hứng thú trong học tập.

Quá trình tổ chức hoạt động của thư viện, không thể thiếu các tiết đọc thư viện. Trường Phổ thông Dân tộc nội trú trung học cơ sở và Trung học phổ thông huyện Tân Lạc (PT DTNT THCS&THPT huyện Tân Lạc) trong 3 năm trở lại đây luôn quan tâm đến các tiết đọc thư viện và coi đây là một trong những hoạt động quan trọng giúp hình thành trong học sinh năng lực tự học, rèn kỹ năng và thói quen đọc sách, khai thác tài liệu từ thư viện..

Thư viện hiện đại không chỉ giới hạn ở sách vở, mà còn tích hợp với các yếu tố văn hóa, công nghệ, trải nghiệm thực tiễn. Những mô hình như “Thư viện xanh”, “Thư viện sáng tạo”, “Thư viện thân thiện”, hay “Không gian văn hóa” trong thư viện ngày càng được quan tâm, đặc biệt là trong bối cảnh đổi mới giáo dục toàn diện hiện nay. Tại trường PT DTNT THCS&THPT huyện Tân Lạc, thư viện nhà trường đã xây dựng mô hình “ Không gian văn hóa dân tộc Mường” nhằm tạo môi trường cho giáo viên (GV), nhân viên và học sinh (HS) được trải nghiệm văn hóa tại nhà trường, góp phần nâng cao hiệu quả công tác Giáo dục đặc thù cho học sinh dân tộc đang học tập và tham gia các hoạt động giáo dục tại nhà trường đồng thời nâng cao hiệu quả các tiết học Giáo dục địa phương (GDĐP) từ lớp 6 đến lớp 12

1.2. Giáo dục địa phương trong Chương trình GDPT 2018

Theo Chương trình Giáo dục phổ thông 2018, Nội dung GDĐP được đưa vào chương trình từ lớp 6 đến lớp 12 với mục tiêu: giúp học sinh hiểu biết về lịch sử, địa lý, văn hóa, kinh tế, xã hội và môi trường tự nhiên của địa phương nơi mình sinh sống. Nội dung GDĐP góp phần nuôi dưỡng tình yêu quê hương, niềm tự hào dân tộc và ý thức gìn giữ, phát huy các giá trị văn hóa địa phương.

GDĐP được học như một môn học. Khung chương trình giáo dục nội dung giáo dục địa phương cấp THCS tỉnh Hòa Bình thuộc 7 lĩnh vực bao gồm các vấn đề về: Văn hóa,

Lịch sử truyền thống; Địa lí kinh tế, Hướng nghiệp; Chính trị - xã hội, Môi trường. Chủ đề “ **Văn hóa, Lịch sử**” là một phần trọng tâm của nội dung GDĐP cấp THCS. Trong chủ đề này, mảng văn hóa chiếm khoảng 50%, giúp học sinh khám phá bản sắc văn hóa dân tộc nơi mình sinh sống thông qua các hoạt động học tập, tìm hiểu và trải nghiệm thực tế. Điều này đặt ra yêu cầu GV cần vận dụng linh hoạt các hình thức tổ chức, đặc biệt là tận dụng những điều kiện sẵn có tại nhà trường như không gian văn hóa dân tộc Mường – để làm phong phú nội dung giáo dục.

1.3. Văn hóa dân tộc Mường và giá trị giáo dục

Người Mường là một trong những dân tộc thiểu số lớn nhất ở Việt Nam, tập trung chủ yếu tại tỉnh Hòa Bình. Ở huyện Tân Lạc, tỉnh Hòa Bình, người Mường chiếm khoảng 85% dân số. Trường PT DTNT THCS&THPT huyện Tân Lạc, học sinh dân tộc Mường chiếm 97,8%. Vì vậy việc giáo dục học sinh gìn giữ và phát huy bản sắc văn hóa Mường trong các hoạt động giáo dục là cần thiết.

Văn hóa Mường phong phú, đặc sắc với các yếu tố như: nhà sàn, cồng chiêng, Mo Mường, trang phục truyền thống, lễ hội, trò chơi dân gian, ẩm thực, âm nhạc dân gian, phong tục, tập quán... và kho tàng truyện cổ, tục ngữ, ca dao. Giáo dục văn hóa Mường không chỉ giúp học sinh nhận thức sâu sắc về cội nguồn của mình mà còn bồi đắp lòng tự hào, ý thức giữ gìn và phát huy bản sắc dân tộc. Khi học sinh được học trong một không gian mang đậm nét văn hóa của dân tộc mình, các em sẽ cảm thấy gần gũi, tự nhiên, dễ tiếp thu và chủ động hơn trong việc học.

2. Phương pháp tạo ra sáng kiến

- Phương pháp nghiên cứu: Nghiên cứu các văn bản chỉ đạo của ngành, tài liệu giáo dục họ và tài liệu có liên quan đến sáng kiến.

- Phương pháp điều tra: Điều tra thực trạng các tiết đọc tại thư viện nhà trường và các tiết học chuyên đề văn hóa của Nội địnhh GDĐP từ lớp 6 đến lớp 12 tại trường PT DTNT THCS&THPT huyện Tân Lạc

- Phương pháp thông kê: thống kê, xử lí số liệu sau khi điều tra thực trạng.
- Phương pháp chuyên gia: Lấy ý kiến đóng góp của đồng nghiệp và các nhà quản lí giáo dục.

3. Mục tiêu của sáng kiến

- Tìm ra giải pháp nhằm phát huy hiệu quả giáo dục của những tri thức, đồ vật, hiện vật sẵn có tại thư viện Không gian văn hóa dân tộc Mường.

- Nâng cao hứng thú của GV và HS trong các tiết đọc thư viện chủ đề văn hóa thuộc nội dung GDĐP từ lớp 6 đến lớp 12.

- Thu hút đông đảo bạn đọc đến với thư viện, từ đó rèn cho học sinh năng lực tự học, tình yêu đối với quê hương, dân tộc, trân trọng, gìn giữ và phát huy bản sắc văn hóa dân tộc Mường, góp phần bảo tồn các giá trị văn hóa truyền thống của dân tộc.

CHƯƠNG II: MÔ TẢ SÁNG KIẾN

1. Thực trạng khai thác thư viện "Không gian văn hóa dân tộc Mường" tại nhà trường.

Tân Lạc là một huyện thuộc tỉnh Hòa Bình – nơi sinh sống chủ yếu của đồng bào dân tộc Mường, giàu bản sắc văn hóa truyền thống. Tại các trường DTNT, công tác giáo dục đặc thù cũng luôn được các nhà trường quan tâm. Ban cạnh đó, trong những năm gần đây, nội dung GDĐP đã trở thành một nội dung quan trọng trong chương trình giáo dục phổ thông mới, góp phần bồi dưỡng tình yêu quê hương, lòng tự hào dân tộc và ý thức bảo tồn bản sắc văn hóa cho học sinh nói chung, học sinh trường trường PT DTNT THCS&THPT huyện Tân Lạc nói riêng. Nhà trường và BGH cũng luôn quan tâm tới việc đổi mới hoạt động thư viện, tạo điều kiện cho giáo viên xây dựng tiết đọc thư viện hiệu quả.

Năm học 2023 - 2024, trường PT DTNT THCS&THPT huyện Tân Lạc đã đầu tư xây dựng thành công mô hình điển hình “*Thư viện không gian văn hóa dân tộc Mường*” trong khuôn khổ của thư viện và được Sở GD&ĐT Hòa Bình công nhận mô hình điển hình tiên tiến cấp cơ sở. Từ khi hình thành, mô hình đã thu hút GV, NV, HS và các đơn vị bạn tham quan, trải nghiệm. Học sinh nhà trường chủ yếu là người dân tộc Mường, nên các em có sự kết nối về mặt ngôn ngữ, văn hóa và tâm lý với không gian này.

Tuy nhiên trong quá trình tổ chức các Hoạt động của thư viện, chúng tôi nhận thấy một số giáo viên còn chưa thực sự chủ động trong khai thác thư viện như một công cụ giáo dục tích cực, phần lớn hoạt động đọc còn dừng ở việc thực hiện kế hoạch do chuyên môn nhà trường yêu cầu. Tiết đọc thư viện đa số dừng lại ở giới thiệu sách, thiếu chiều sâu và tính tương tác.

Bên cạnh đó, học sinh khi đến với thư viện chưa có kỹ năng đọc chủ động, còn thụ động trong việc tiếp cận tri thức qua sách vở.

Nội dung hoạt động thư viện chưa gắn kết chặt chẽ với nội dung Giáo dục địa phương, đặc biệt là với các chủ đề văn hóa dân tộc nên GV và HS khi đến với thư viện chưa xác định rõ mục tiêu ban đầu một cách chủ động.

Với vai trò là một nhân viên thư viện, được sự chỉ đạo sát sao và hướng dẫn trực tiếp của BGH, tôi tổ chức và phối hợp với các GV trực tiếp giảng dạy để tổ chức các hoạt động đọc thư viện. Trong quá trình hoạt động, tôi nhận thấy cần thiết phải tìm ra những giải pháp nhằm phát huy hiệu quả thực tiễn và giáo dục của “*Không gian văn hóa dân tộc Mường*” – giúp học sinh vừa học, vừa trải nghiệm, vừa phát triển kỹ năng sống và nâng cao nhận thức văn hóa.

Chính vì vậy, tôi lựa chọn đề tài: ***“Giải pháp nhằm phát huy hiệu quả của thư viện Không gian văn hóa dân tộc Mường trong các tiết đọc thư viện thuộc nội dung giáo dục địa phương chủ đề Văn hóa, cấp THCS tại Trường Phổ thông Dân tộc nội trú THCS & THPT huyện Tân Lạc”*** để nghiên cứu và triển khai.

2. Giải pháp thực hiện sáng kiến

2.1. Thiết kế “Không gian văn hóa dân tộc Mường” tại thư viện theo các chủ đề để tiện cho bạn đọc tìm hiểu và trải nghiệm.

- Năm học 2023 -2024, khi bắt tay vào xây dựng mô hình thư viện Không gian văn hóa dân tộc Mường, chúng tôi đã thiết kế, trưng bày và giới thiệu đặc sắc văn hóa của dân tộc Mường qua các chủ đề sau:

- + Đồ dùng trong sinh hoạt
- + Công cụ lao động và sản xuất
- + Nhạc cụ dân gian dân tộc Mường, trong đó tập trung giới thiệu Chiêng Mường.
- + Nhà ở của người Mường
- + Không gian Bếp Mường
- + Trang phục nam, nữ Mường
- + Một số địa danh được công nhận là di sản văn hóa của xứ Mường Bi huyện Tân Lạc
- + Phong cảnh thiên nhiên

- Bên cạnh trưng bày và giới thiệu những đặc sắc văn hóa vật thể, chúng tôi còn quan tâm đến việc xây dựng tủ sách ***chuyên đề về văn hóa dân tộc Mường*** nhằm giới thiệu những nét đặc sắc văn hóa phi vật thể, Cụ thể, hiện tại thư viện đang lưu trữ:

- + Sổ tay dân ca Mường
- + Tuyển tập truyện cổ dân gian Mường
- + Nghi lễ, tín ngưỡng ma chay và cưới hỏi của người Mường
- + Lễ hội dân gian dân tộc Mường
- + Phong tục Tết năm mới của người Mường Tân Lạc
- + Giới thiệu ẩm thực dân gian dân tộc Mường
- + Du lịch gắn với văn hóa của huyện Tân Lạc

Mặc dù còn hạn chế về không gian để trưng bày và các đồ dùng, vật dụng sưu tầm được chưa nhiều, song những di sản vật chất, tinh thần mà thư viện sưu tầm và trưng bày tại thư viện Không gian văn hóa dân tộc Mường thực sự là tài sản quý giá và là

không gian lí tưởng cho GV và HS được trải nghiệm văn hóa ngay trong khuôn viên thư viện nhà trường.

Một số hình ảnh Không gian văn hóa dân tộc Mường tại thư viện

2.2. Tham mưu cho BGH đưa các tiết đọc thư viện gắn với “Không gian văn hóa dân tộc Mường” vào kế hoạch giáo dục của tổ chuyên môn.

- Nhân viên thư viện tham mưu với Phó hiệu trưởng phụ trách công tác dạy và học, đưa các tiết đọc thư viện trở thành một nội dung trong Kế hoạch của tổ chuyên môn. Chính vì vậy ngay từ đầu năm học, dưới sự chỉ đạo của BGH, các tổ đã xây dựng kế hoạch và đưa các tiết đọc thư viện gắn với Không gian văn hóa dân tộc Mường.

- Trong kế hoạch giáo dục, tổ chuyên môn thảo luận và quyết định lấy các tiết học thuộc Nội dung GDĐP, chủ đề văn hóa lớp 6, 7, 8, 9 để học tại thư viện. Các tổ giao cho giáo viên được phân công dạy Nội dung GDĐP lớp 6A, 7B, 8A, 9A tiến hành xây dựng kế hoạch bài dạy có tích hợp giới thiệu cho học sinh nét đẹp văn hóa dân tộc Mường thông qua đồ vật, hiện vật, tư liệu có tại thư viện.

2.3. Phối hợp với GV bộ môn, tổ chức các tiết đọc thư viện gắn với “Không gian văn hóa dân tộc Mường” bằng các hình thức phong phú, đa dạng thu hút bạn đọc tìm hiểu và trải nghiệm.

Để thực hiện được kế hoạch của tổ chuyên môn, chúng tôi đã chủ động xây dựng kế hoạch hoạt động của thư viện có sự phối hợp chặt chẽ với giáo viên bộ môn giảng dạy

Nội dung GDĐP. Một số tiết đọc thư viện đã được thực hiện gắn với “Không gian văn hóa dân tộc Mường” bằng các hình thức như:

*** Tiết đọc "Đọc giữa nhà sàn Mường"**

- Nội dung tích hợp: Bài “*Truyện cổ tích của các dân tộc ở Hoà Bình*”-GDĐP lớp 6

- Cách thực hiện:

+ Tạo không gian: Trang trí góc đọc tại thư viện như một gian nhà sàn nhỏ (sử dụng những tranh ảnh, hiện vật sẵn có tại thư viện để thực hiện).

+ Hoạt động: Học sinh đọc các truyện cổ dân gian Mường. Thảo luận về các nhân vật, đạo lý truyền thống qua truyện dưới sự hướng dẫn chuyên môn của GV bộ môn.

*** Tiết đọc “Lời chiêng kể chuyện”**

- Nội dung tích hợp: Bài “*Văn hoá chiêng trong đời sống dân tộc Mường ở tỉnh Hoà Bình*” - GDĐP lớp 7

- Cách thực hiện:

+ Tạo không gian: Trưng bày 02 dàn Chiêng Mường hiện có tại thư viện

+ Hoạt động: Giáo viên cho học sinh chuẩn bị và giới thiệu về Chiêng Mường. Chuẩn bị để cho một nhóm học sinh có thể đánh Chiêng Mường tạo thành các giai điệu theo các lời hát dân gian.

Hình ảnh HS giới thiệu và đánh Chiêng Mường trong tiết đọc thư viện

* Tiết đọc "Phiên chợ ngày xuân trên bản Mường"

- Nội dung tích hợp: Bài “*Nét độc đáo trong ẩm thực của đồng bào các dân tộc ở Hoà Bình*” - GDĐP lớp 8

- Cách thức thực hiện:

+ Tạo không gian: Trong năm học 2023 - 2024, nhà trường tổ chức Hoạt động trải nghiệm “*Vui Tết quê em*”, năm học 2024 - 2025, tổ chức Hội trại “*Ẩm thực dân gian Mường - bản sắc và Hội nhập*”, thư viện đã sưu tầm được nhiều hình ảnh, video về mâm cỗ dân gian Mường. Chúng tôi chuẩn bị cho HS các tập ảnh, video liên quan cùng với một số đồ vật hiện có tại thư viện như: Bếp Mường, Mâm gỗ cổ, bát cổ,để tạo không gian cho tiết đọc.

+ Hoạt động: dưới sự hướng dẫn của GV, HS xem video và quan sát ảnh, đồ vật đọc tài liệu tham khảo giới thiệu về ẩm thực Mường. Từ đó HS chia nhóm thảo luận, giới thiệu về ẩm thực dân gian với những nét độc đáo mang tính triết lí.

Hình ảnh một số món ăn dân gian dân tộc Mường

Hình ảnh nhân viên thư viện giới thiệu không gian ẩm thực với tranh ảnh, đồ vật liên quan đến bếp Mường

2.4. Ứng dụng công nghệ thông tin trong các tiết đọc thư viện văn hóa

- Phối hợp với nhân viên công nghệ thông tin thực hiện gắn mã QR tại mỗi hiện vật, tài liệu tham khảo để khi học sinh quét sẽ mở ra một video, bài viết hoặc âm thanh minh họa tương ứng (tiếng cồng chiêng, lời mo Mường, bài dân ca...).

Hình ảnh tài liệu số, gắn mã QR

- Tạo fanpage, kênh YouTube nơi học sinh có thể chia sẻ clip kể chuyện, hát dân ca, hướng dẫn làm đồ thủ công Mừng... Hiện tại nhà trường đang có trang “*Câu lạc bộ Em yêu bản sắc văn hóa Mừng*” với hơn 1.000 người theo dõi và gần 1000 lượt thích.

Câu lạc bộ em yêu bản sắc văn hoá dân tộc Mư...

911 lượt thích • 1,1K người theo dõi

👍 Đã thích

📬 Nhắn tin

...

Hình ảnh trang fapage hiện đang sử dụng của thư viện

https://youtu.be/7umUzG_u7lw?si=RHK_Du7GLGdfJZ2m

Sổ tay Dân ca Mừng bằng Video

Sổ tay Dân ca Mừng bằng Video (Chương trình do học sinh Trường Phổ thông Dân tộc nội trú...

[youtu.be](https://youtu.be/7umUzG_u7lw?si=RHK_Du7GLGdfJZ2m)

Hình ảnh Sổ tay dân ca Mừng đăng tải trên kênh YouTube của Câu lạc bộ

“Em yêu làn điệu dân ca Mừng”

- Tạo sách số để tiện cho GV và HS tra cứu. Hiện tại thư viện đang lưu trữ bộ tài liệu tham khảo cho các tiết học Nội dung GDĐP từ lớp 6 đến lớp 12.

Nội dung của bộ học liệu được sắp xếp theo các chủ đề của từng khối lớp, kèm theo các đường link sau:

https://dtnttanlac.hoabinh.edu.vn/vn/content/khktsteam/le-hoi-que-em-lop-6_126191.aspx

https://dtnttanlac.hoabinh.edu.vn/vn/content/khktsteam/van-hoa-cong-chieng-trong-doi-song-dan-toc-muong-lop-7_126219.aspx

https://dtnttanlac.hoabinh.edu.vn/vn/content/khktsteam/trang-phuc-truyen-thong-cua-cac-dan-toc-tinh-hoa-binh-lop-7_126220.aspx

https://dtnttanlac.hoabinh.edu.vn/vn/content/khktsteam/net-doc-dao-trong-am-thuc-muong-hoa-binh-lop-8_126222.aspx

https://dtnttanlac.hoabinh.edu.vn/vn/content/khktsteam/nha-o-truyen-thong-cua-cac-dan-toc-tinh-hoa-binh-lop-8_126221.aspx

https://dtnttanlac.hoabinh.edu.vn/vn/content/khktsteam/phong-tuc-tap-quan-cua-cac-dan-toc-tinh-hoa-binh-lop-9_126224.aspx

https://dtnttanlac.hoabinh.edu.vn/vn/content/khktsteam/tin-nguong-mot-so-dan-toc-tinh-hoa-binh-lop-9_126223.aspx

https://dtnttanlac.hoabinh.edu.vn/vn/content/khktsteam/mot-so-di-tich-van-hoa-lich-su-tinh-hoa-binh-lop-10_126225.aspx

https://dtnttanlac.hoabinh.edu.vn/vn/content/khktsteam/bon-muong-co-hoa-binh-lop-11_126226.aspx

https://dtnttanlac.hoabinh.edu.vn/vn/content/khktsteam/chu-tich-ho-chi-minh-voi-nhan-dan-tinh-hoa-binh-lop-12_126227.aspx

2.5. Phối hợp với nghệ nhân, người có uy tín trong cộng đồng, phụ huynh học sinh trong việc sưu tầm, hướng dẫn, nói chuyện và kể những câu chuyện về văn hóa

- Nhà trường mời nghệ nhân đến thư viện để chia sẻ, kể chuyện, hát dân ca, giới thiệu nghề thủ công truyền thống...của địa phương

- Tổ chức chuyên đề “Người kể chuyện văn hóa Mường” – học sinh được giao lưu, đặt câu hỏi, thảo luận trực tiếp với nhân vật thực tế.

- Kết nối với phụ huynh, đoàn thể địa phương để hỗ trợ hiện vật, tư liệu, trang phục và phối hợp tổ chức các hoạt động trải nghiệm trong thư viện.

Hình ảnh phụ huynh học sinh giới thiệu và hướng dẫn học sinh trải nghiệm nghề dệt thổ cẩm truyền thống của dân tộc Mường

3. Kết quả đạt được sau khi áp dụng sáng kiến

Sau một năm học 2024 -2025 triển khai các giải pháp nhằm phát huy hiệu quả thư viện Không gian văn hóa dân tộc Mường trong tiết đọc thư viện chủ đề Văn hóa thuộc Nội dung GDĐP, nhà trường đã thu được nhiều kết quả khả quan. Cụ thể:

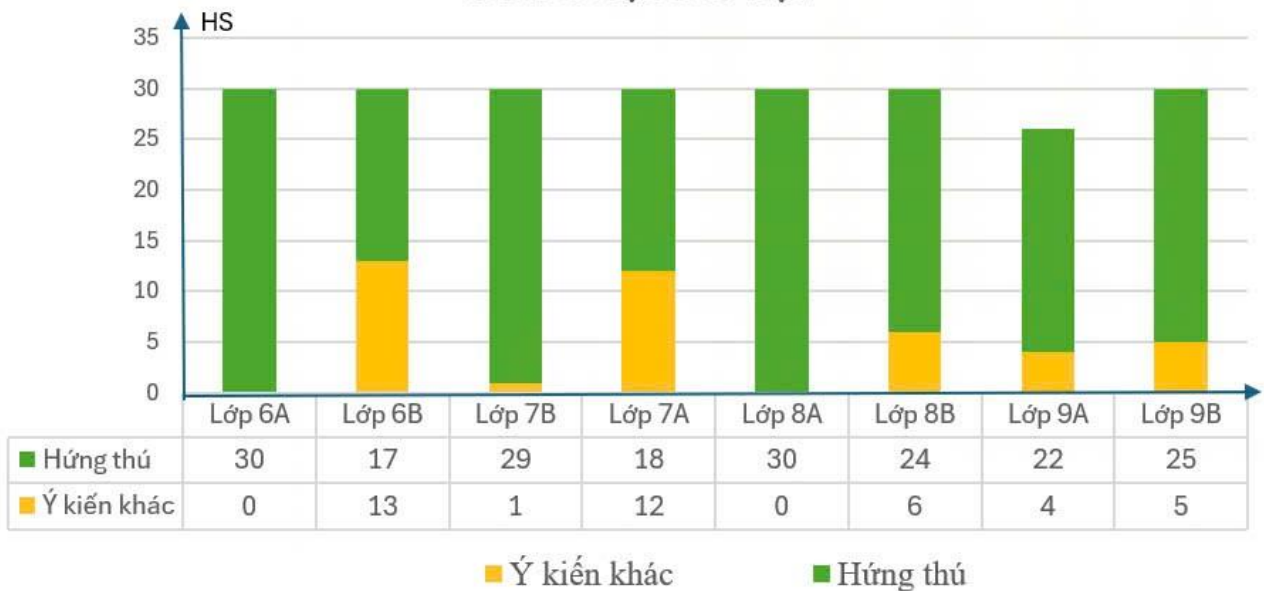
3.1. Học sinh hứng thú hơn với tiết đọc thư viện

- Qua khảo sát học sinh khối 6,7,8,9 bằng phiếu khảo sát (*xem phụ lục 1*), chúng tôi thu được kết quả như sau:

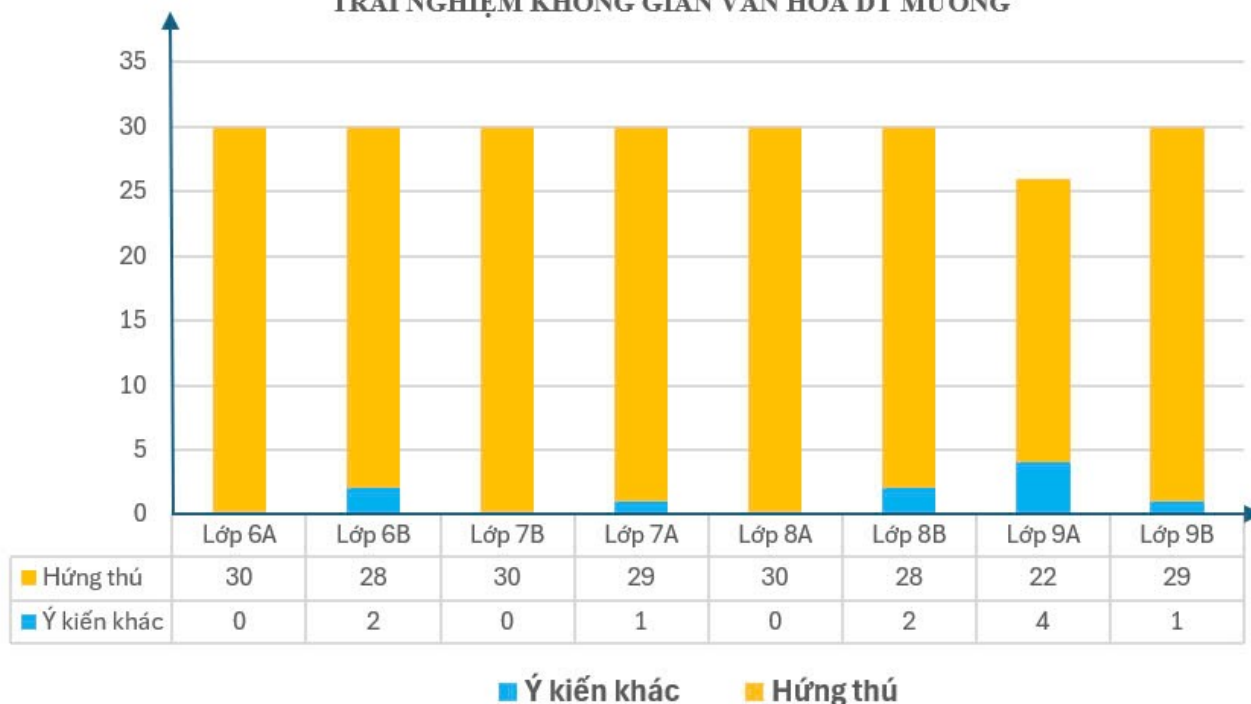
- + Lớp thực nghiệm: 6A, 7B, 8A, 9A có áp dụng giải pháp
- + Lớp đối chứng: 6B, 7A, 8B, 9B không tổ chức tiết đọc thư viện hoặc tiết đọc thư viện không tổ chức với các hình thức mà sáng kiến đã nêu.

Số lượng	Khối 6		Khối 7		Khối 8		Khối 9	
	Lớp 6A	Lớp 6B	Lớp 7B	Lớp 7A	Lớp 8A	Lớp 8B	Lớp 9A	Lớp 9B
Mức độ hứng thú khi tham gia tiết đọc trải nghiệm tại thư viện Không gian văn hóa Mường	30/30 100%	17/30 56,7%	29/30 96,7%	18/30 60%	30/30 100%	24/30 80%	22/26 92,3%	25/30 83,3%
Mong muốn đến thư viện để trải nghiệm Không gian văn hóa dân tộc Mường	30/30 100%	28/30 93,3%	30/30 100%	29/30 96,7%	30/30 100%	28/30 93,3%	22/26 92,3%	29/30 93,3%

BIỂU ĐỒ BIỂU THỊ MỨC ĐỘ HỨNG THÚ CỦA HỌC SINH KHI THAM GIA CÁC TIẾT ĐỌC THƯ VIỆN

BIỂU ĐỒ BIỂU THỊ MỨC ĐỘ MONG MUỐN ĐẾN THƯ VIỆN CỦA HỌC SINH ĐỂ TRẢI NGHIỆM KHÔNG GIAN VĂN HÓA DT MƯỜNG

Qua kết quả khảo sát, có thể nhận thấy, số lượng HS hứng thú với các tiết đọc thư viện có áp dụng giải pháp rất cao (từ trên 92,3%). Cá biệt có lớp 6A, 8A đạt tỉ lệ 100%. Đồng thời, kết quả khảo sát cũng cho thấy, đa số học sinh có nhu cầu trải nghiệm tại thư viện Không gian văn hóa Mường (tỉ lệ này chiếm trên 90%)

3.2. Tăng số lượt bạn đọc đến với thư viện

- Khi áp dụng đồng bộ các giải pháp nêu tại sáng kiến, chúng tôi nhận thấy, số lượt bạn đọc đến với thư viện và mượn đọc các tài liệu chuyên đề liên quan đến bản sắc văn hóa Mường tăng rõ rệt.

Thời điểm thống kê	Cuối học kì I	Cuối tháng 4/2024
Lượt bạn đọc mượn chuyên đề văn hóa Mường	57 lượt	126 lượt

Tại thời điểm thống kê cuối kì I và ngày 15/4/2025, chúng tôi nhận thấy: số lượt bạn đọc mượn tài liệu tham khảo liên quan đến chuyên đề Không gian văn hóa dân tộc Mường tăng lên gấp đôi.

- Bên cạnh đó, khi các trang fapage, fakebook của nhà trường giới thiệu về Thư viện Không gian văn hóa dân tộc Mường, nhiều bạn đọc ngoài nhà trường cũng đã đến với thư viện thăm quan, học hỏi mô hình và trải nghiệm. Năm học 2024 - 2025, nhà trường đón 08 đoàn bạn đọc ngoài trường đến thăm và có giá trị lan tỏa trong cộng đồng.

Hình ảnh Trường THPT Cù Chính Lan thăm Thư viện Không gian văn hóa dân tộc Mường

Hình ảnh Đoàn Đại biểu Quốc hội tỉnh Hòa Bình thăm Thư viện Không gian văn hóa dân tộc Mường

3.3 Mức độ nhận thức và ý thức bảo tồn nét đẹp văn hóa truyền thống của học sinh được khẳng định

Qua GV bộ môn, chúng tôi nhận được đánh giá cao của GV đối với nhận thức và ý thức bảo tồn nét đẹp văn hóa truyền thống của học sinh qua Nội dung GDĐP. Điều này cũng thể hiện ở kết quả rèn luyện và học tập của học sinh cuối kì I và bài đánh giá giữa kì II của học sinh các lớp thực nghiệm.

Số lượng Đánh giá	Lớp 6A		Lớp 7B		Lớp 8A		Lớp 9A	
	Cuối kì I	Giữa kì II	Cuối kì I	Giữa kì II	Cuối kì I	Giữa kì II	Cuối kì I	Giữa kì II
Đạt	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
Không đạt	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%

3.4. Tiết đọc thư viện gắn với Không gian văn hóa dân tộc Mường đã góp phần phát huy vai trò của thư viện trong giáo dục toàn diện học sinh

- Không gian thư viện văn hóa không còn là nơi trưng bày đơn thuần, mà trở thành môi trường giáo dục tích cực, gắn với nội dung học và trải nghiệm của học sinh.
- Thư viện trở thành điểm kết nối giữa nhà trường – gia đình – cộng đồng; nghệ nhân, phụ huynh cùng tham gia hỗ trợ, góp phần lan tỏa văn hóa dân tộc đến thế hệ trẻ.
- Các tiết học gắn với không gian thư viện đã giúp giáo viên đổi mới phương pháp giảng dạy, tích cực hơn trong xây dựng hoạt động trải nghiệm, tích hợp liên môn.

4. Đánh giá sáng kiến

- *Tính mới, tính hiệu quả của sáng kiến:*
 - + Sáng kiến đưa ra những giải pháp cụ thể, sát thực tiễn, giúp các tiết đọc thư viện trở nên hiệu quả, thu hút bạn đọc đến với thư viện nhiều hơn. Các giải pháp đưa ra đã gắn kết hoạt động đọc thư viện – vốn thường mang tính tĩnh và thiên về tri thức sách vở – với việc khai thác trực tiếp không gian văn hóa vật thể và phi vật thể của dân tộc Mường ngay trong nhà trường. Thay vì chỉ đọc sách về văn hóa, học sinh được trải nghiệm, quan sát, tương tác với các hiện vật, tư liệu và không gian mô phỏng đời sống văn hóa thực tế của dân tộc Mường, đặc biệt là người Mường Bi – một trong bốn mường gốc của người Mường. Đây là hướng tiếp cận tích hợp giữa văn hóa – lịch sử – ngôn ngữ – kỹ năng sống rất phù hợp với Chương trình Giáo dục phổ thông 2018. Lúc này, thư viện không chỉ là nơi đọc sách mà còn trở thành "bảo tàng thu nhỏ" với các hiện vật

như trang phục truyền thống, nhạc cụ dân tộc, mô hình nhà sàn Mường, công chiêng, tranh ảnh về phong tục – tạo điều kiện cho học sinh học bằng giác quan và trải nghiệm thực tế.

+ Sáng kiến cũng thể hiện được vai trò của thư viện trong việc là cơ sở cho GV tích hợp đa dạng phương pháp giáo dục: sử dụng linh hoạt các phương pháp như dạy học dự án, thuyết trình, tham quan trải nghiệm, kể chuyện văn hóa dân gian, và đóng vai – nhằm phát huy năng lực giao tiếp, hợp tác, và tư duy phản biện của học sinh. Phát huy vai trò của thư viện

+ Xây dựng và vận hành không gian thư viện theo hướng mở: Gắn kết giáo dục nhà trường với cộng đồng. Sáng kiến khuyến khích sự phối hợp giữa GV, nhân viên, HS và các nghệ nhân địa phương, giúp học sinh hiểu sâu sắc hơn giá trị văn hóa bản địa, từ đó hình thành tình yêu quê hương và ý thức bảo tồn di sản.

- Khả năng phổ biến, nhân rộng của sáng kiến:

+ Sáng kiến có thể áp dụng hiệu quả tại các trường phổ thông dân tộc nội trú, bán trú hoặc các trường nằm trên địa bàn có đông đồng bào dân tộc thiểu số sinh sống. Chỉ cần có sự đầu tư bước đầu về cơ sở vật chất, phối hợp với chính quyền và cộng đồng địa phương, các trường có thể xây dựng những không gian văn hóa tương tự, không chỉ dành cho Nội dung GDĐP mà còn mà còn có thể tích hợp với các môn Ngữ văn, Lịch sử, Mỹ thuật, Âm nhạc...

+ Đặc biệt, trong bối cảnh giáo dục hiện nay, nhấn mạnh giáo dục bản sắc văn hóa và phát triển phẩm chất học sinh, sáng kiến không chỉ có giá trị thực tiễn mà còn góp phần vào việc phát triển giáo dục toàn diện, góp phần giúp các trường PT DTNT tổ chức hiệu quả các hoạt động giáo dục đặc thù gắn với học sinh dân tộc thiểu số đang học tập và sinh hoạt nội trú tại trường.

CHƯƠNG III: KẾT LUẬN VÀ KIẾN NGHỊ

1. Kết luận

Việc triển khai và phát huy hiệu quả của thư viện *Không gian văn hóa dân tộc Mường* không chỉ góp phần làm phong phú hình thức tổ chức tiết đọc thư viện mà còn tạo nên môi trường học tập giàu bản sắc, gần gũi với học sinh dân tộc thiểu số. Đây là mô hình tích hợp giữa giáo dục kiến thức, giáo dục kỹ năng và giáo dục văn hóa – truyền thống trong một không gian học tập sinh động, thiết thực và đầy cảm hứng.

Qua quá trình thực hiện, học sinh không chỉ nâng cao hứng thú đọc sách, kỹ năng tìm hiểu – nghiên cứu tài liệu mà còn hình thành tinh thần tự hào dân tộc, ý thức gìn giữ và phát huy giá trị văn hóa truyền thống của dân tộc Mường. Đặc biệt, sáng kiến đã chứng minh rằng việc tận dụng các nguồn lực sẵn có trong cộng đồng và trong nhà trường có thể tạo ra những chuyển biến tích cực trong dạy và học, góp phần thực hiện thắng lợi chương trình giáo dục phổ thông mới 2018.

Sáng kiến cũng khẳng định được hiệu quả của công tác phối hợp giữa thư viện với tổ chuyên môn, giữa nhân viên với GV trong quá trình tổ chức các hoạt động giáo dục cho học sinh.

2. Kiến nghị, đề xuất

- Đối với Sở Giáo dục và Đào tạo:

+ Có cơ chế nhân rộng mô hình thư viện văn hóa dân tộc tại các trường phổ thông dân tộc nội trú, bán trú, đặc biệt ở các địa bàn có điều kiện phù hợp.

+ Tổ chức các buổi tham quan, chia sẻ kinh nghiệm giữa các trường để lan tỏa mô hình hiệu quả này.

- Đối với Ban Giám hiệu nhà trường:

+ Tiếp tục quan tâm, đầu tư phát triển và mở rộng thư viện *Không gian văn hóa dân tộc Mường* theo hướng hiện đại, kết hợp truyền thống và công nghệ.

+ Khuyến khích giáo viên các môn học khác tích hợp việc sử dụng không gian thư viện này vào hoạt động dạy học, tăng tính liên môn và thực tiễn.

- Đối với giáo viên giảng dạy:

+ Chủ động nghiên cứu, đổi mới phương pháp dạy học phù hợp với không gian trải nghiệm văn hóa, phát huy tính tích cực, chủ động của học sinh.

+ Tăng cường phối hợp với cộng đồng, nghệ nhân địa phương để nội dung giảng dạy thêm sinh động và xác thực.

- Đối với học sinh:

+ Hình thành thói quen sử dụng thư viện như một kênh học tập quan trọng, tích cực khám phá, tìm hiểu, giữ gìn và lan tỏa giá trị văn hóa dân tộc mình.

+ Chủ động trong tự học, tích cực trong khám phá tri thức để làm chủ phương pháp học tập hiện đại, đáp ứng cao với Chương trình Giáo dục phổ thông 2018.

XÁC NHẬN CỦA NHÀ TRƯỜNG

TÁC GIẢ SÁNG KIẾN

1. Bùi Thị Hải Yến

2. Trần Thị Thu Hằng

3. Bùi Đình Trực

